
ARMIA KRAJOWA [1940-1941] 1942-1945 (2/1326)

W zasobie Archiwum Akt Nowych w Warszawie znajduje się jeden z największych w Polsce zbiorów archiwaliów Armii Krajowej, liczący 500 jednostek archiwalnych z lat 1940-1945, co stanowi około sześciu metrów bieżących akt.

W skład zespołu wchodzi akta komórek organizacyjnych Komendy Głównej Armii Krajowej: Organizacyjnego (w ilości 6 teczek), Informacyjno-Wywiadowczego (142 teczek), Operacyjnego (10 teczek), Kwatermistrzowskiego (3 teczek), Dowodzenia i Łączności (2 teczek), Informacji i Propagandy (69 teczek), Kierownictwa Walki Podziemnej (4 teczek), Wojskowego Sądu Specjalnego (13 teczek), Szarych Szeregów (2 teczek) oraz materiały komendanta (27 teczek), akta obszarów - Kraków (44 teczek), Lwów (51 teczek) i Warszawa (96 teczek) oraz okręgów - Białystok (1 teczka), Kielce (19 teczek), Lublin (7 teczek), Łódź (1 teczka), Śląsk (3 teczek), Wilno (1 teczka) i Wołyń (1 teczka).

Materiały komendanta głównego AK z lat 1940-1944 obejmują m.in. rozkazy, instrukcje, zarządzenia, wytyczne, odezwy, referaty dotyczące organizacji i działalności bieżącej AK, sytuacji na terenie okupowanych ziem polskich oraz sytuacji międzynarodowej, depesze do i ze Sztabu Naczelnego Wodza w Londynie. Akta z okresu 1941-1945 Oddziału I Organizacyjnego zawierają m.in. wnioski i opinie awansowe i orderowe, materiały informacyjne dotyczące obozów jenieckich oraz opracowania ze Sztabu Naczelnego Wodza dotyczące spraw gospodarczych ziem okupowanych. Najliczniej zachowane są w zespole akta Oddziału II Informacyjno-Wywiadowczego z lat 1940-1944. Ich treść stanowią m.in. instrukcje, zarządzenia i wytyczne o prowadzeniu akcji wywiadowczej, obszernie materiały wywiadu gospodarczego (raporty, meldunki sytuacyjne, okresowe sprawozdania, opracowania, wykazy, schematy, plany i rysunki techniczne, mapy) dotyczące produkcji przemysłowej różnych gałęzi gospodarki w Czechosłowacji, Austrii, Związku Radzieckim, a głównie w Niemczech. Z kolei materiały wywiadu wojskowego dotyczą głównie jednostek wojskowych (dyslokacja, liczebność, uzbrojenie) i obiektów o znaczeniu militarnym. Instrukcje do ćwiczeń na wypadek odwrotu wojsk niemieckich, materiały do pogadank szkoleniowych, konspekty wykładów, skrypty i broszury to zawartość skromnie zachowanych materiałów Oddziału III Operacyjnego z lat 1940-1944. Jeszcze skromniej przedstawiają się ocalałe w zespole materiały oddziałów: IV Kwatermistrzowskiego (pochodzące z lat 1942-1945, a zawierające instrukcje, zarządzenia, regulaminy i korespondencję z jednostkami terenowymi w sprawach organizacji i stanu zaopatrzenia, fragmentaryczne sprawozdania kasowe ze stanu ewidencji uzbrojenia AK) oraz V Dowodzenia i Łączności - niedatowane instrukcje dotyczące szkolenia łączników, radiotelegrafistów, gońców. Akta Biura Informacji i Propagandy KG AK z okresu 1940-1945 stanowią m.in. ogólne wytyczne o sposobach prowadzenia akcji propagandowej przez jednostki terenowe oraz wytyczne szczegółowe (np. w sprawie akcji propagandowej wśród oddziałów włoskich), wskazówki do prowadzenia rozmów z Armią Czerwoną, meldunki sytuacyjne i raporty polityczne o sytuacji w kraju, raporty patroli megafonowych z okresu Powstania Warszawskiego, komunikaty radiowe, poruszające różnorodne tematy opracowania i referaty Wojskowego Biura Historycznego (m.in. dotyczące stosunków polsko-ukraińskich, ogólnych trendów polityki niemieckiej, przebiegu kampanii wrześniowej 1939r., niemieckich zbrodni na ziemiach polskich, obozów koncentracyjnych) oraz Wydziału Informacji (omawiające np. metody i rezultaty oporu społeczeństwa polskiego wobec okupantów, kwestie ustrojowe, polityczne i ekonomiczne Polski, funkcjonowanie administracji Generalnego Gubernatorstwa, przebieg działań zbrojnych na frontach II wojny światowej, problemy prawa pracy i opieki społecznej, organizację służby zdrowia czy działalność Rady Głównej Opiekuńczej, stosunek AK do Narodowych Sił Zbrojnych, sytuację kościoła), przeglądy prasowe i wykazy polskiej prasy konspiracyjnej, przeglądy prasy obcej - francuskiej, włoskiej, czeskiej, niemieckiej, radzieckiej oraz brytyjskiej. Wśród archiwaliów Kierownictwa Walki Podziemnej z lat 1941-1944 wspomnieć warto odezwy, wytyczne, zarządzenia i instrukcje o sposobach prowadzenia walki cywilnej. Pozostałość aktowa Wojskowego Sądu Specjalnego dotyczy spraw, toczących się przed jego obliczem w latach 1942-1944. Z akt jednostek terenowych Armii Krajowej najliczniejszą grupę stanowią materiały Komendy Obszaru Warszawskiego, pochodzące z lat 1940-1945. Są to m.in. rozkazy, sprawozdania, okólniki, instrukcje, awansowe i odznaczeniowe wnioski personalne komendanta obszaru, materiały szkoleniowe, szkice sytuacyjne, plany, protokoły zakupu broni i stosowne rozliczenia finansowe, ewidencja broni i stanów osobowych oddziałów, meldunki wywiadowcze, raporty i sprawozdania. Podobna jest zawartość akt pozostałych komend terenowych: Obszaru Krakowskiego z lat 1942-1945 oraz Obszaru Lwów Armii Krajowej z okresu 1940-1944. Akta pozostałych jednostek terenowych zachowane są w formie fragmentarycznej i szczątkowej.
